

# ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції



## ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 16 травня 2025 року*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний університет «Одеська юридична академія»

# **ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС**

**МАТЕРІАЛИ**  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 16 травня 2025 року*

Том 1

Одеса  
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)  
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24      **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.  
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025  
© Автори статей, 2025

## Зміст

|                                                                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ<br>«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА ..... | 17 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

### СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

|                                                                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Ківалов Сергій Васильович</i><br>ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ .....                                                 | 19 |
| <i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i><br>ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ<br>НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ .....          | 22 |
| <i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i><br>ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ<br>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ .....             | 26 |
| <i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i><br>ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У<br>ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ ..... | 28 |
| <i>Козачук Діана Анатоліївна</i><br>ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ<br>СУДОЧИНСТВІ .....                                 | 32 |
| <i>Негара Родіон Віталійович</i><br>УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ .....                                                               | 35 |
| <i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i><br>СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ .....                              | 38 |
| <i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i><br>ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ<br>ПОЛІЦЕЙСЬКИХ. ....                               | 42 |
| <i>Стрельников Андрій Вікторович</i><br>АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА<br>НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ .....             | 44 |
| <i>Фролова Євгенія Ігорівна</i><br>ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ<br>АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ. ....      | 48 |
| <i>Чердинцев Юрій Герасимович</i><br>ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ .....                                                           | 50 |
| <i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i><br>ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ<br>У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ .....                      | 53 |
| <i>Піть Ігор Юрійович</i><br>ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ<br>ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ .....                    | 56 |
| <i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i><br>АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА<br>ОЗНАКОЮ СТАТІ .....                         | 59 |
| <i>Данілов Олександр Дмитрович</i><br>НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ<br>СИСТЕМИ .....                                 | 62 |

на віднести до правозастосовчих адміністративних процедур, що здійснюються органами публічної адміністрації у сфері освіти та науки; б) щодо наявності або відсутності спору між суб'єктами публічної адміністрації, вони є неюрисдикційними, хоча можуть стати підставою для юрисдикційних процедур під час оскарження прийнятих рішень; в) за спрямованістю діяльності, вони є зовнішніми, оскільки зачіпають права та інтереси фізичних осіб; г) з огляду на суб'єкта ініціативи, ці процедури є заявними адміністративними процедурами. Таким чином, за класифікаційними ознаками, процедури ліцензування та акредитації відносяться до правозастосовчих, неюрисдикційних, зовнішніх та заявних адміністративних процедур.

### **Список використаних джерел:**

1. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки. URL: <https://mon.gov.ua/>.
2. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ Міністерства освіти та науки від 16.05.2024 р. № 686. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text>.
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
4. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>.

**Ключові слова:** адміністративна процедура, адміністративний орган, освітньо-наукова діяльність, публічно-управлінські процедури, галузева приналежність.

**Keywords:** administrative procedure, administrative body, educational and scientific activities, public administrative procedures, industry affiliation.

**Даниленко-Негара Юлія Сергіївна**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,  
кандидат юридичних наук, доцент*

## **ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ**

Визначення поняття та змісту правил етичної поведінки на нормативному рівні (у законі та/або підзаконному нормативно-правовому акті) відіграє важливе значення не лише для ефективного розвитку інституту державної служби, але і є передумовою гарантування доброчесності державних службовців. Біль-

ше того, правове регламентування правил етичної поведінки забезпечує: підвищення рівня довіри громадян до органів державної влади; формування єдиних стандартів поведінки; запобігання корупції; сприяння професійному розвитку і самоконтролю; забезпечення правової визначеності тощо.

Слід акцентувати увагу на тому, що п. 2 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про державну службу» (далі – Закон) одним з основних обов'язків державного службовця визначено дотримуватися правил етичної поведінки. Водночас змістовні компоненти та/або складові правил етичної поведінки Законом не виокремлюються, а фактичне існування таких правил та необхідність їх врахування та дотримання під час службової діяльності згадується виключно у межах окремих норм, зокрема таких, як: ч. 2 ст. 44 – визначення правил етичної поведінки одним із критеріїв оцінювання результатів службової діяльності (зокрема в частині їх дотримання державним службовцем під час службової діяльності); п. 6 ч. 1 ст. 47 – віднесення загальних правил етичної поведінки до правил внутрішнього службового розпорядку державного органу; п. 6 ч. 2 ст. 63 – покладення обов'язку на керівника державної служби щодо вжиття заходів для додержання державними службовцями правил етичної поведінки; ст. 64; п. 2 ч. 2 ст. 65; ч. 4 ст. 66 – виокремлення окремим видом дисциплінарного проступку – порушення правил етичної поведінки державних службовців, та встановлення виду дисциплінарного стягнення за його вчинення [1]. Вбачається, що опосередковане згадування правил етичної поведінки державних службовців (як обов'язку, підстави для притягнення до дисциплінарної відповідальності тощо) в межах загального закону у сфері державної служби без визначення їх розуміння з правової точки зору є прикладом порушення правил законодавчої техніки. Зазначене обумовлює необхідність внесення змін до Закону шляхом доповнення ст. 2 дефініцією поняття «правила етичної поведінки».

Поряд з цим, розділом 6 Закону України «Про запобігання корупції» визначено загальні засади етичної поведінки усіх публічних службовців («дотримання пріоритету інтересів, політична нейтральність, неупередженість, компетентність та ефективність, нерозголошення інформації, утримання від виконання незаконних рішень та доручень» [2]), які надалі деталізуються на рівні спеціальних актів, якими врегульовано особливості правил етичної поведінки для окремих видів публічної служби (як приклад, кодекси або стандарти для поліцейських, суддів, прокурорів та ін.). Отже, за змістом ці правила етичної поведінки є ціннісними орієнтирами для подальшого їх розширеного тлумачення. Варто акцентувати увагу на тому, що вони практично в цілому та повністю дублюються із: по-перше, визначеними у ст. 4 Закону принципами державної служби (як приклад, політична нейтральність – принцип політичної неупередженості; компетентність і ефективність – принципи професіоналізму та ефективності; пріоритет інтересів – принцип доброчесності тощо) та, по-друге, обов'язками, визначеними ст.ст. 8 та 9 щодо: нерозголошення інформації, що стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків;

підпорядкування державного службовця та утримання від виконання незаконних рішень чи доручень.

Відповідно до ч. 2 ст. 37 Закону України «Про запобігання корупції» деталізовану характеристику правил етичної поведінки у сфері державної служби здійснює Національне агентство України з питань державної служби [2]. Ймовірно, законодавцем застосовано підхід щодо закріплення загальних правил етичної поведінки на рівні окремого підзаконного нормативного акта (Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування [3] [далі – Загальні правила етичної поведінки]), з метою уникнення дублювання приписів на законодавчому рівні, оскільки норми Загальних правил поширюються не лише на державних службовців, але і посадових осіб місцевого самоврядування.

Структурно Загальні правила етичної поведінки складаються з 6 розділів, які містять перелік етичних вимог до поведінки державних службовців, якими вони зобов'язані керуватися під час виконання службових обов'язків. За своїм спрямуванням ці правила етичної поведінки мають регулятивний вплив щодо таких видів відносин у державній службі:

ті, що виникають у внутрішньоорганізаційній діяльності – для впорядкування службової діяльності та взаємовідносин між державними службовцями, у тому числі керівниками та підлеглими, а також з іншими державними органами та установами (як приклад, п. 3 р. 2 – «керівники державних органів, органів місцевого самоврядування чи їх структурних підрозділів, мають сприяти створенню комфортної психологічної атмосфери в трудовому колективі та не допускати випадків мобінгу (цькування)» [3]; п. 2 р. 3 – «не використовувати службове становище в приватних інтересах чи в неправомірних приватних інтересах інших осіб, у тому числі не використовувати свій статус та інформацію про місце роботи з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб» [3]);

ті, що виникають під час взаємодії із громадянами – з метою забезпечення культури спілкування та поваги прав, свобод, законних інтересів, честі та гідності людини та громадянина державними службовцями (як приклад, п. 2 р. 2 «державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування під час виконання своїх посадових обов'язків повинні проявляти стриманість у разі критики чи образ з боку громадян, зауважувати щодо неприйнятності такої поведінки і необхідності дотримання норм ввічливого спілкування» [3]; п. 3 р. 2 «не допускати принизливих коментарів щодо зовнішнього вигляду, одягу, віку, статі, сімейного стану або віросповідання особи» [3]).

Недоліком закріплення окремих етичних вимог Загальними правилами етичної поведінки є лаконічний спосіб формулювання (без тлумачення змісту приписів), що обумовлює можливість їх застосування державними службовцями на власний розсуд. Як приклад, відповідно до п. 6 розділу II передбачається, що «одяг державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування повинен бути офіційно-ділового стилю і відповідати загальноприйнятим вимогам

пристойності» [3]. Тобто жодних конкретних вимог до зовнішнього вигляду не передбачено, у зв'язку з чим, такі державні службовці використовують звичайний цивільний одяг, з урахуванням офіційно-ділового стилю та вимог пристойності. Більше того, відсутність у Загальних правил визначення понять «офіційно-діловий стиль» та «загальноприйняті вимоги пристойності» перетворює їх на оціночні, у зв'язку з чим, у кожному конкретному випадку їх можуть тлумачити та застосовувати по-різному [4, с. 476].

Уявляється, що ключовою передумовою закріплення на нормативному рівні правил етичної поведінки державного службовця є знаходження балансу між потребою регламентації їх службової діяльності та забезпеченням особистої свободи посадової особи як громадянина, що, у свою чергу, сприятиме формуванню особистісної взаємодії у державній службі.

### ***Список використаних джерел:***

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Дата оновлення: 01.01.2025. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 01.04.2025).
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Дата оновлення: 19.12.2024. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 01.04.2025).
3. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. Дата оновлення: 11.04.2023. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16> (дата звернення: 01.04.2025).
4. Даниленко-Негара Ю. С. Вимоги до дрес-коду державних службовців у законодавстві про державну службу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 9. С. 475–478. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/114> (дата звернення: 01.04.2025).

**Ключові слова:** державна служба, державний службовець, етика, етичні вимоги, правила етичної поведінки.

**Keywords:** civil service, civil servant, ethics, ethical requirements, rules of ethical behavior.